



แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด
Development Guidelines for the School Administrators' Principles
of Good Governance under the Roi Et Secondary Educational
Service Area Office

ARTICLE INFO

Article history

Received: May 8, 2025

Revised: August 5, 2025

Accepted: August 26, 2025

กัญญาณัฐ ลาภา^{1*} และ รัชณีเพ็ญ พลเยี่ยม²

Kanyanat Lapa^{1*} and Ratchaniphen Phonyiam²

ABSTRACT

This mixed-method research design aimed to 1) investigate the current conditions, desired conditions, and the school administrators' needs for good governance principle, the Roi Et Secondary Educational Service Area Office and 2) study the guidelines for the school administration as the good governance principle. The research divided into two phases. In Phase I, the study focused on study the current, desired states, and the school administrators' needs. The sample consisted of 444 school administrators and teachers, determined using Krejcie and Morgan's sample size table. The research instrument was a Likert's five-scales questionnaire which its reliability coefficients was as 0.96, and the desired conditions current was as 0.98, and Phase II, study the good governance principles for school administration guidelines from school administrators. The informants consisted of 3 school administrators. The research instrument was structured interviews form with three key informants. Data were analyzed by using content analysis. The statistical were percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index.

The research results found that: 1) The overall for current state of school administrators' good governance principles school administration was at a high level (\bar{X} =3.75, S.D.=0.25). The desired state was at the highest level (\bar{X} =4.75, S.D.=0.12). The highest priority needs index was found in the principle of "value for money" aspect, and 2) The proposed guidelines encompassed 6 aspects with 33 total development guidelines. The evaluation results indicated that the overall appropriateness and feasibility of the proposed guidelines were rated at the highest level.

Keywords: Development Guidelines, Good Governance, School Administrators

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย
M.Ed. (Educational Administration), Faculty of Education and Human Development, Roi Et Rajabhat University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประเทศไทย

Association Professor, Faculty of Education and Human Development, Roi Et Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: kanyanat.lapa2533@gmail.com



บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 444 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 และระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ หลักความคุ้มค่า และ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมมี 6 ด้าน 33 แนวทาง ซึ่งผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, หลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 164 ได้กำหนดให้รัฐบาลมีหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน ดำเนินการให้มีการปฏิรูปด้านต่าง ๆ และส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ โดยมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยนโยบายที่ 10 ที่ตระหนักถึงการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาในด้านการบริหารสถานศึกษา เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแนวทางการบริหารและมีความเหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษาตนเองและสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสืบไปในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 (2565) ได้ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและโครงสร้างของภาครัฐให้ยืดหยุ่น เชื่อมโยง เปิดกว้าง และมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 สร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาลภาครัฐ โดยเปิดเผยข้อมูล 3 ผ่านเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้ประชาชน องค์กร เครือข่าย และภาคีการพัฒนาต่าง ๆ มีการบูรณาการบริหารจัดการของรัฐในการแก้ปัญหา และการพัฒนาร่วมกัน เพื่อลดการทุจริตคอร์รัปชัน กลยุทธ์ที่ 4 การสร้างระบบบริหารภาครัฐที่ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่จำเป็น กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 ปรับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐเพื่อดึงดูดและรักษาผู้มีศักยภาพมาขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงแผนกลยุทธ์องค์กร และกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคล ที่สามารถดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยจะต้องทบทวนแนวทางการขับเคลื่อนภารกิจเพื่อให้ภาครัฐมีขนาดและต้นทุนที่เหมาะสม ตลอดจนปรับเปลี่ยนตำแหน่งงานที่สามารถถ่ายโอนภารกิจมาเป็นตำแหน่งงานหลักที่มีความจำเป็น ต่อการพัฒนาและดึงดูดผู้มีความรู้ความสามารถ เข้ามาปฏิบัติงานในภาครัฐเพื่อผลักดัน ภารกิจได้อย่างทันการณ์และมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งพัฒนาระบบ



การประเมินผลบุคลากร ภาครัฐที่สามารถส่งเสริมและ สะท้อนศักยภาพในการร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายของประเทศอย่างเป็นระบบ ทั้งในระดับองค์กร ระดับทีม และระดับบุคคล ตลอดจนระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ที่สามารถยกระดับการใช้ ทรัพยากรบุคคลทุกคนให้เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการพัฒนาสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดเพื่อศึกษาว่าสถานศึกษาได้ใช้หลักหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา และเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาในด้านการบริหาร สถานศึกษา ตามหลักแนวทางตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความ มีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับ แนวทางการบริหารและมีความเหมาะสมกับความต้องการ ของสถานศึกษาตนเองและสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาซึ่งส่งผล ต่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นแนบแน่นของการพัฒนาการบริหาร สถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด จำนวน 2,416 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คนและครู จำนวน 2,255 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 94 คน และครู จำนวน 350 คน รวมทั้งหมด จำนวน 444 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบ่งประชากรออกเป็นชั้น ๆ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จากนั้นจึงสุ่มเลือก จากแต่ละกลุ่มย่อยเหล่านี้ แต่ละชั้นภูมิสุ่มอย่างง่าย เช่น การจับฉลาก (Lottery) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) รายละเอียดจำนวน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแสดง ดังตารางที่ 1

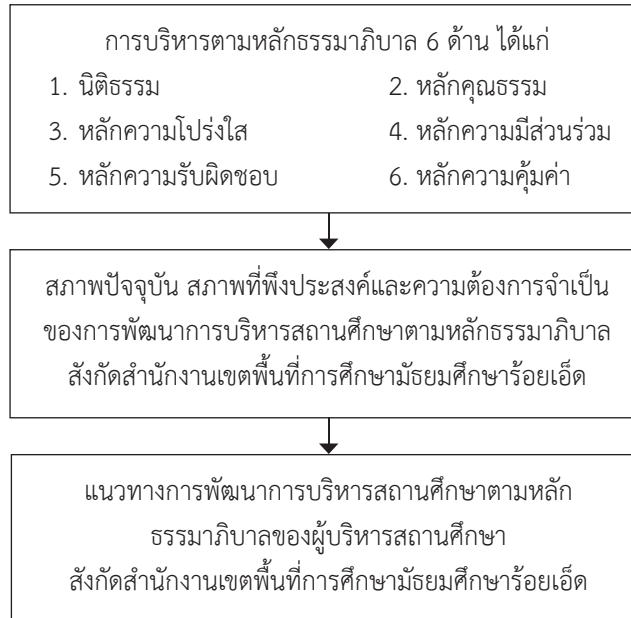
ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของสถานศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหารสถานศึกษา (คน)	ครู (คน)	รวม (คน)	ผู้บริหารสถานศึกษา (คน)	ครู (คน)	รวม (คน)
โรงเรียนขนาดเล็ก	73	542	615	33	80	113
โรงเรียนขนาดเล็กกลาง	34	474	508	24	82	106
โรงเรียนขนาดใหญ่	29	524	553	21	86	107
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	25	715	740	16	102	118
รวม	161	2,255	2,416	94	350	444



กรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา



เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2551) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40-0.88 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40-0.98 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ 0.80 ที่มีประเด็นกำหนดข้อคำถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งคำถามจะประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสร้างจากการใช้ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 มากำหนดเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามเสนอผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย พร้อมทั้งประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง



3. รวบรวมข้อมูลเพื่อไปวิเคราะห์ต่อไป

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์
2. รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นในการบันทึกผล การสัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง โดยผู้วิจัยขออนุญาตหมายผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ และใช้เวลาสัมภาษณ์ ประมาณ 1 ชั่วโมงต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 1 คน
3. ตรวจสอบรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสรุปตามประเด็นการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

1. วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Objective congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย คือ ข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.40 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ข้อคำถามนั้นจะถูกตัดออกไป
2. วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) คัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)
3. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) พิจารณาจากเกณฑ์การประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยกำหนดเกณฑ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามต้องมีค่ามากกว่า 0.80 ขึ้นไป
4. วิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดแปลผลค่าเฉลี่ย 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)
5. วิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนา โดยใช้เทคนิค (Priority Need Index: (PNI_{Modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

1. วิเคราะห์เนื้อหาและสรุปตามประเด็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำไปยกร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
2. วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดการแปลค่าเฉลี่ยมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)
3. วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดการแปลค่าเฉลี่ยมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 444 คน ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2



ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและจำแนกรายด้าน

หลักธรรมาภิบาล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความ คิดเห็น		
1. หลักนิติธรรม	3.87	0.77	มาก	4.83	0.23	มากที่สุด	0.25	4
2. หลักคุณธรรม	3.79	0.35	มาก	4.88	0.21	มากที่สุด	0.29	2
3. หลักความโปร่งใส	3.84	0.53	มาก	4.68	0.30	มากที่สุด	0.22	6
4. หลักความมีส่วนร่วม	3.83	0.43	มาก	4.84	0.21	มากที่สุด	0.26	3
5. หลักความรับผิดชอบ	3.59	0.28	มาก	4.41	0.23	มากที่สุด	0.23	5
6. หลักความคุ้มค่า	3.58	0.40	มาก	4.85	0.25	มากที่สุด	0.35	1
รวม	3.75	0.46	มาก	4.75	0.24	มากที่สุด	0.27	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของการใช้หลักธรรมาภิบาลต่อการบริหารงานผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.46) และสภาพที่พึงประสงค์ของการใช้หลักธรรมาภิบาลต่อการบริหารงานผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.75$, S.D.=0.24)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงสุดคือ หลักนิติธรรม ($\bar{X}=3.87$, S.D.=0.77) รองลงมา คือ หลักความโปร่งใส ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.53) และ หลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.83$, S.D.=0.43) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูงสุดคือ หลักคุณธรรม ($\bar{X}=4.88$, S.D.=0.21) รองลงมา คือ หลักความคุ้มค่า ($\bar{X}=4.85$, S.D.=0.25) และหลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X}=4.84$, S.D.=0.21) ตามลำดับ

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีจำนวน 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากค่าสูงสุดไปค่าต่ำสุด ดังนี้ ลำดับที่ 1 หลักความคุ้มค่า (PNI_{Modified} =0.35) ลำดับที่ 2 หลักคุณธรรม (PNI_{Modified} =0.29) และลำดับที่ 3 หลักความมีส่วนร่วม (PNI_{Modified} =0.26)

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.57) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, S.D.=0.43)

2.1.2 ด้านหลักนิติธรรม ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า แนวทางมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.58) มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.87$, S.D.=0.58)

2.1.3 ด้านหลักคุณธรรม ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า แนวทางมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$, S.D.=0.58) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.87$, S.D.=0.58)

2.1.4 ด้านหลักความโปร่งใส ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า แนวทางมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$,



S.D.=0.58) และมีความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.56, S.D.=0.58)

2.1.5 ด้านหลักความมีส่วนร่วม ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า แนวทางมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.53, S.D.=0.46) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.67, S.D.=0.58)

2.1.6 ด้านหลักความรับผิดชอบ ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า แนวทางมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.61, S.D.=0.58) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.56, S.D.=0.58)

2.1.7 ด้านหลักความคุ้มค่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า แนวทางมีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.47, S.D.=0.58) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.44, S.D.=0.58)

2.2 ผลการยกร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีด้านที่สำคัญ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า ซึ่งประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า

2.2.1 ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.50, S.D.=0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส

2.2.2 ความเป็นไปได้โดยรวมในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.66, S.D.=0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมประสิทธิภาพและคุณภาพของการบริหารสถานศึกษา จากผลการวิจัยที่พบว่าแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษามีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก สามารถอธิบายได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นการปฏิรูประบบราชการ รวมถึงการตรวจสอบจากภาคส่วนต่าง ๆ ทำให้ผู้บริหารต้องปรับปรุงการทำงานให้โปร่งใสและตรวจสอบได้ สถานศึกษาหลายแห่งได้พัฒนากลไกและระบบการทำงานเพื่อรองรับหลักธรรมาภิบาลอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน, การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารทางการเงินและโครงการต่าง ๆ รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งในการกำกับดูแลมากขึ้น การดำเนินการเหล่านี้ทำให้หลักธรรมาภิบาลถูกนำมาใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารได้ส่งเสริมให้บุคลากร ครู นักเรียน และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานมากขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้ช่วยให้เกิดความโปร่งใสและสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน นอกจากนี้ การรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายยังช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอีกด้วย สอดคล้องกับ สุทธิพงศ์ จันทรพิชญ์ (2562) ที่กล่าวว่า การจะพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลให้ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการสร้างวัฒนธรรมที่เปิดกว้างและส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักคุณธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถอธิบายได้ดังนี้ หลักธรรมาภิบาลช่วยให้การจัดสรรทรัพยากร ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นไปอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน มีการบริหารที่ยึดหลักธรรมาภิบาลจะสร้าง ความไว้วางใจ ให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ เพราะสามารถตรวจสอบได้ ทำให้การตัดสินใจต่าง ๆ มีความชอบธรรมและน่าเชื่อถือส่งเสริมให้ครู บุคลากร และผู้ปกครอง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้งภายใน และสร้างบรรยากาศ



การทำงานที่โปร่งใสและเป็นธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณ์ ทวีรักษา และณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์ (2566) ที่กล่าวว่า หลักการธรรมาภิบาลเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการที่ดีในทุกประเภทองค์กร และแนวทางที่ใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำมาเป็นต้นแบบเพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีคุณธรรมในระดับสูงสุด เพื่อเป็นหลักประกันว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอื่น ๆ จะสามารถเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงมั่นคงในความถูกต้องดีงามมีศีลธรรมและจริยธรรมมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งปฏิบัติตน ตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร ได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.25) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงสุดคือ ด้านหลักคุณธรรม สามารถอธิบายได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เป็นผู้บริหารที่มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ แก้วกาญจน์ กิมานุวัฒน์ (2564) ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาล เป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม ช่วยให้ระบบบริหารของรัฐมีความยุติธรรมทำให้สังคมไทยเป็นสังคมเสถียรภาพ ช่วยลดบรรเทาหรือแก้ปัญหา ความรุนแรงในสังคม ช่วยให้สังคมมีความเข้มแข็งในทุกด้านลดและแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง การเอาผิดเอาเปรียบ ช่วยให้เกิดการสร้างคุณค่าจิตสำนึกทางปัญญา วัฒนธรรมและจริยธรรม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองเข้มแข็งมีความมั่นคง และเกิดความเป็นธรรมในสังคม

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักคุณธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.75$, S.D.=0.12) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงสุดคือ ด้านหลักคุณธรรม สามารถอธิบายได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เป็นผู้บริหารที่มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ แก้วกาญจน์ กิมานุวัฒน์ (2564) ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ที่กล่าวถึง หลักธรรมาภิบาล การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามมีศีลธรรมและจริยธรรมมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากค่าสูงสุดไปค่าต่ำสุด ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1.3.1 ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ บูรณาการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันโดยยึดหลักความคุ้มค่า กระจายงานให้บุคลากรร่วมกัน รับผิดชอบและช่วยกันประหยัดพลังงาน เช่น ประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า และประหยัดวัสดุ ดังที่ ชันแก้ว พรหมคำ (2564) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงาน ตามหลักความคุ้มค่า การบริหารจัดการ และการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ ยั่งยืน

1.3.2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม มีการส่งเสริมให้บุคลากรให้บริการเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเอง เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม ดังที่ ชันแก้ว พรหมคำ (2564) ได้กล่าวไว้ว่า การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

1.3.3 ด้านหลักความมีส่วนร่วม พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการบริหารงานแบบประชาธิปไตย โดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนให้ข้อเสนอแนะ เริ่มตั้งแต่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง สถานักเรียน ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการใช้แหล่งเรียนรู้เชิงวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน มีการประชุมชี้แจง เพื่อให้บุคลากรทราบถึงขอบข่ายงาน หน้าที่ และความรับผิดชอบ ดังที่ พรธนิภา ไชยศรี (2563) กล่าวถึง ระบบกลไกที่โรงเรียนจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเสนอความคิดเห็น เสนอแนวทางการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน เปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี สอดคล้องกับ Smith, J., Johnson, L. and Lee, K. (2022) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของหลักนิติธรรมในการบริหารโรงเรียนความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการบริหารสถานศึกษาโดยยึดระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับที่ไม่ขัดแย้งกับกฎหมายที่มีฐานะสูงกว่า รวมถึงมีการประกาศใช้กฎระเบียบหลักเกณฑ์ และข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคลากร

1.3.4 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการบริหารสถานศึกษาโดยยึดระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับที่ไม่ขัดแย้งกับกฎหมายที่มีฐานะสูงกว่า มีการประกาศการใช้กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ และข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคลากร ดังที่ ชันแก้ว พรหมคำ (2564) ที่กล่าวถึง ตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่อำนาจอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

1.3.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมฝึกนักเรียนให้รับผิดชอบตนเอง ผู้บริหารกระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากร การวัดผลประเมินผลด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม การเอาใจใส่ต่อนักเรียน ดังที่ จิตต์พิชชา จริญญา (2564) กล่าวถึง หลักความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ได้แก่ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้เป็นการสร้างกลไกให้มีผู้รับผิดชอบ ตระหนักในหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจ ปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน สอดคล้องกับ พรธนิภา ไชยศรี (2563) ที่กล่าวไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ระบบกลไกที่โรงเรียนมีคำสั่งมอบหมายงานและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียน มีการจัดทำเอกสารธุรการขึ้นในการประเมินผลการเรียน มีการบริการชุมชน อำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่จัดกิจกรรมของชุมชน ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย โดยคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียน ครูปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย โดยคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนตระหนักในหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานเต็มความสามารถให้บรรลุความสำเร็จ สอดคล้องตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน มีจิตสำนึกต่อหน้าที่ที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ยอมรับผลการปฏิบัติงาน

1.3.6 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ผู้บริหารให้ความไว้วางใจในการปฏิบัติงานกับบุคลากร สามารถสื่อสารกับผู้รับบริการโดยตรงไปตรงมา ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีส่วนร่วมได้รับรู้การทำงานคณะกรรมการตรวจสอบและมีกลุ่มวิชาชีพภายนอกร่วมตรวจสอบ ดังที่ ชันแก้ว พรหมคำ (2564) ที่กล่าวไว้ว่า การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้ตามความเหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้



ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านไม่ว่าจะเป็นหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ได้มีการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ให้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นมากที่สุด จึงควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้บริหารในด้านดังกล่าว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำแนวทางไปพัฒนาผู้บริหารให้มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ผู้บริหารสามารถนำคู่มือการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาตามหลักความคุ้มค่าในการบริหารสถานศึกษาวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างรอบคอบ กำหนดแผนการใช้ทรัพยากรทั้งงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอย่างมีระบบและชัดเจน เพื่อลดความสูญเปล่าและเพิ่มประสิทธิผลสูงสุดส่งเสริมการใช้ทรัพยากรร่วมกันส่งเสริมการแบ่งปันทรัพยากรภายในสถานศึกษาหรือระหว่างสถานศึกษา เช่น ห้องสมุด ศูนย์เทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างเต็มประสิทธิภาพ

3. ควรมีการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและวิธีการเสริมสร้างการพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในรูปแบบอื่น

4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในคุณลักษณะอื่น ๆ เพื่อเป็นการหาแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณลักษณะของการพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่สมบูรณ์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- แก้วกาญจน์ กิमानุวัฒน์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชั้นแก้ว พรหมคำ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิตต์พิชชา จริญญา. (2564). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงลักษณ์ ทวีรักษา และ ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัดน์. (2566). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 6(1), 9-24.
- พรรณนิภา ไชยศรี. (2563). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิพงษ์ จันทร์เพ็ญ. (2562). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสาขาวิชาอาชีวศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.



- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. (2565). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2565*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *แผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Smith, J., Johnson, L. and Lee, K. (2022). A Comprehensive Review of Cross-Validation Techniques in Machine Learning Model Evaluation. *Journal of Machine Learning Research*, 15, 123-145.